

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historiju

Broj 60
Godina XXX
Novembar, 2025.
[str. 273-276]

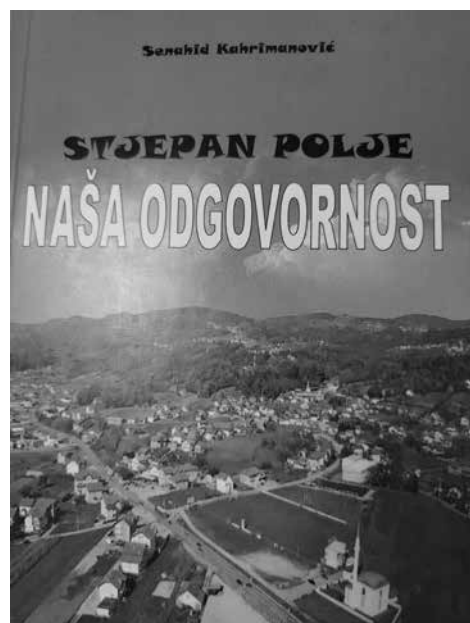
© Monos 2025

Senahid Kahrimanović, Stjepan Polje – naša odgovornost

Bošnjačka zajednica kulture Gračanica, Gračanica, 2025, 506 str.

Nakon višegodišnjeg kontinuiranog objavljivanja tekstova u časopisu "Gračanički glasnik", Senahid Kahrimanović odlučio je da svoj publicistički i dokumentaristički opus objedini i zaokruži u jednoj zavičajnoj knjizi. Rezultat je publikacija *Stjepan Polje – naša odgovornost*, u koju je unio najveći dio svojih prethodno objavljenih memoarsko-dokumentarističkih priloga s područja lokalne historije, kolektivnog pamćenja socijalističkog i postsocijalističkog naslijeđa, kao i ratnih devedesetih godina u svom rodnom mjestu – Stjepan Polju. Pored toga, knjiga sadrži i neke nove, ranije neobjavljene tekstove, među kojima se posebno ističu oni o vjerskom životu, vakufima i školstvu.

Autor je ovom knjigom nastojao sačuvati činjenice koje je istražio o prošlosti zavičaja, kreirajući knjigu, kako je u jednoj prilici rekao – ne za akademsku nego za "komšijsku javnost". U nekoliko uvodnih napomena pokušao je obrazložiti šta ga je navelo da objavi baš ovako koncipiranu knjigu: "Ideja za nastanak ove publikacije rodila se iz želje da objavim drugo izdanje knjige *Moja zona odgovornosti*, koja je objavljena 2008. godine. Radeći na tome, došao sam do zaista puno novih podataka i do sada neobjavljene arhivske građe o historiji Stjepan Polja. Sve to, po obimu, tematski i po formi, nije više moglo stati u samo *Moju zonu odgovornosti*, pa je bilo logično da, s obzirom da se u knjizi radi o svima nama Stjepanpoljcima i o razvoju našeg sela i nas u njemu kroz period od nekoliko vjekova, to spakujem u novu knjigu i s novim naslovom: *Stjepan Polje – naša odgovornost*. Ipak, dopunjenu *Moju zonu odgovornosti* upakovao sam među korice ove knjige. Zbog toga sam smatrao da

je potrebno čitaocu staviti na uvid i predgovor i četiri originalne recenzije iz prvog izdanja..." (str. 4).

Drugim riječima, autor je ovom knjigom želio na neki način zaokružiti svoju veliku priču (svoja dosadašnja istraživanja i objavljene radove) o historijatu svog rodnog mjesta – i mora se reći da je u tome u potpunosti uspio. Sadržaj knjige je raznovrstan: od ličnih sjećanja i svjedočenja do opservacija o društvenim procesima u lokalnoj zajednici, uz poneke šire, u ovom kontekstu i nepotrebne općehistoriografske izlete (o čiflučkom sistemu, vakufima općenito i sl.). U knjizi je objavljen i niz autentičnih dokumenata, fotografija i statističkih podataka o selu, što je dragocjena osnova za neka buduće istraživače i potencijalne autore – "ako već hoće

nešto bolje", kako se autor jednom poluironično izrazio.

Radi se o obimnoj knjizi (506 stranica) u kojoj je sadržaj raspodijeljen u šest dijelova. Autor ih je popunio srodnim temama, nastojeći donekle zadržati hronološki slijed. Prvi dio donosi tekstove o političkim prilikama u dramatičnom i prelomnom razdoblju od 1990. do 1992. godine – od prvih višestranačkih izbora i sticanja nezavisnosti Bosne i Hercegovine do početka agresije. U okviru tog dijela nalazimo dvije tematske cjeline: "Od osnivanja stranke do prvih parlamentarnih izbora" i "Listajući rokovnik – Od Sejde do Vikala (1991. godine)". To su cjeloviti članci ranije objavljeni u "Gračaničkom glasniku" (br. 55/28, 2023, 117–145).

Drugi dio, pod naslovom "Stjepan Polje – moja zona odgovornosti", prenosi najveći dio njegove ranije knjige *Moja zona odgovornosti* (BZK "Preporod", Gračanica, 2008). To je upečatljiva i uvjerljiva slika rata u Stjepan Polju (1992–1995) i uloge autora u tom vremenu. Treći dio, "Stjepan Polje kroz historiju", okuplja tekstove iz prvog dijela *Moje zone odgovornosti* i desetak drugih radova, ranije objavljenih. Tu nalazimo, između ostalog, preneseni tekst Omera Hamzića "Likovi zavičaja: Medžid Hamzić iz Stjepan Polja – komunistički ilegalac Beograda" ("Gračanički glasnik", br. 48/24, 2019, 153–167), kao i "Žrtvoslov

Stjepopoljaca 1941–1945”, preuzet iz zajedničkog rada O. Hamzića i E. Šakovića (“Gračanički glasnik”, XV/29, 2010, 92–122), nadopunjen s nekoliko novootkrivenih imena. Ima i autorovih dužih i kraćih bilješki o istaknutim ličnostima Stjepan Polja u prošlosti.

Četvrti dio čini opsežan tekst “Društveni život u Stjepan Polju u drugoj polovini 20. stoljeća, s posebnim osvrtom na omladinske aktivnosti”, ranije objavljen u “Gračaničkom glasniku” (LIV/27, 2022, 261–281), dopunjen drugim autorovim priložima o društvenim prilikama tokom kasne faze socijalizma. Peti dio, “Stjepan Polje – rano školstvo, vjerski život, vakufi i vakifi”, donosi uglavnom do sada neobjavljene tekstove. Šesti, završni dio, “Još o Stjepan Polju”, sadrži petnaestak kraćih radova na razne teme: grnčarija, vodosnabdijevanje, vodenoce, putevi i drugo. Na kraju knjige nalaze se recenzije prenesene iz prvog izdanja *Moje zone odgovornosti* (R. Djedovića, O. Hamzića, O. Delića i H. Ibriševića).

Sadržaj knjige, kroz ponovljeno i u dva dijela posloženo izdanje *Moje zone odgovornosti* svjedoči o bogatstvu lokalne memorije. Pored dokumentarnih priloga, u tim dijelovima posebno su zanimljiva svjedočenja o kriznim štabovima i pokušajima da se 1992. godine na lokalnom nivou očuva mir kroz kontakte sa susjednim srpskim selima. Akteri tih

razgovora, čija imena autor navodi, gajili su iskrene, iako naivne nade da se sukob može izbjeći.

Slično, fragmenti o omladinskim radnim akcijama i društvenim inicijativama sedamdesetih godina omogućuju rekonstruisanje šire slike jednog vremena – ne samo u Stjepan Polju, nego i u drugim sredinama Bosne i Hercegovine.

Vrijednost ove knjige je u tome što okuplja raspršene tekstove na jednom mjestu, čineći ih dostupnim čitaocima koji nisu redovno pratili “Gračanički glasnik”. Originalni dokumenti, faksimili i fotografije daju joj i dodatnu istraživačku vrijednost. Radi se o panorami objavljenih i neobjavljenih priloga, organizovanih u šest tematskih cjelina. Premda se ne može govoriti o sintezi u strogom historiografskom smislu, knjiga je zaokružena hronika sela i vrijedan kulturno-historijski zapis.

Ipak, knjiga ostavlja prostora i za neke uređivačke primjedbe. Nedostaje bibliografska preciznost. Budući da je veći dio tekstova ranije objavljen, bilo je nužno jasno to naznačiti u fusnotama, uz naslove poglavlja ili barem u uvodu. Autor se mjestimično oslanja na opisne bibliografske formulacije, ali takva praksa nije dovoljno transparentna i slabi profesionalni standard. Knjiga jeste prevashodno za komšijsku javnost, kako reče autor, ali ona sama po sebi, po svom zavidnom istraživačkom i spisateljskom kvalitetu autora, za-

sigurno će zaokupiti pažnji i šire, pa i akademske javnosti. U tim krugovima bila bi znatno “upotrebljivija” da je bibliografski preciznija.

Sve u svemu, unatoč tim sitnim metodološkim i uređivačkim nedostacima, dobili smo obimnu i vrijednu hroniku još jednog sela u gračaničkom kraju, panoramski posloženu i uređenu. Knjiga predstavlja vrijedan doprinos kulturi pamćenja i lokalnoj historiografiji. Njena vrijednost je u autentičnosti, slojevitosti memorije i činjenici da dolazi “iznutra” – iz same zajednice o kojoj govori. Ne treba zanemariti ni simbolički značaj njenog objavljivanja u godini kada se obilježava 30 godina “Gračaničkog glasnika”, časopisa u kojem su mnogi od ovih tekstova prvi put objavljeni, a koji je postao mjesto susreta, pamćenja i intelektualne proizvodnje.

U tom kontekstu, ova knjiga nije samo osobni doprinos jednog autora, već je i plod dugogodišnje saradnje sa spomenutim časopisom

i zajedničkog napora da se lokalna historija piše, čuva i odgovorno prenosi. Time ova knjiga nadilazi ulogu obične zbirke tekstova i postaje svjedočanstvo jednog vremena, jednog mjesta i jedne zajednice, ali i trajna obaveza onih koji dolaze da taj lanac pamćenja nastave.

Na koncu, može se reći da će, pored svoje memoarske i dokumentarističke vrijednosti, ova knjiga imati potencijal da postane referentna literatura za buduća istraživanja lokalne historije i društvenih procesa u Bosni i Hercegovini. Kao takva, ona zaslužuje da bude prepoznata i čitana i izvan lokalne zajednice, kao primjer kako se lično iskustvo i zajedničko pamćenje mogu spojiti u trajni kulturni dokument. Autor je, s dozom lične strasti i odgovornosti, ostavio trag o svom vremenu i svom mjestu, upućujući tako poruku budućim generacijama.

Prof. dr. Omer Hamzić